

RUBICON

JULIEN
BROCAL
PIANO

ROSANNE
PHILIPPENS
VIOLIN

LIDY BLIJDDORP
JOURNEYERS

I've been in love with Ravel's music for a long time. When I listen to his music, I'm transported to another world. It's so full of colours and imagination while also being structured in a really clever way. This makes it deeply magical.

As Ravel didn't write much music for the cello, I decided to make transcriptions for cello and piano of two of his orchestral works: *Lever du jour* ('Daybreak') from *Daphnis et Chloé* and two movements from the *Rapsodie espagnole*. *Lever du jour* is full of the sounds of nature. We hear birds waking up, reeds rustling and dewdrops trickling. *Rapsodie espagnole* is inspired by folk music. Born in the Basque Country near the Spanish border, Ravel always felt a special love for Spain and its folklore. When he was a small boy, his mother would sing Spanish *guajiras* to him and his brother before bedtime. It's these songs that resound throughout his *Rapsodie espagnole*.

Our inspiration: Anner Bylisma

Influences from Spanish folk music also pervade Ravel's Sonata for Violin and Cello. The first time Rosanne and I played this piece together was many years ago. Rosanne was a student of Vera Beths' at the time, and Vera recommended we play the piece for her husband, Anner Bylisma. His lessons were quite memorable. He would often tell us a very long and eventful story (usually over a cup of tea), all so he could explain how to play one particular note. Regarding the last note of the first movement, for example, he suggested that our bows should be like the wheels of an aeroplane very carefully and gently touching down as it lands. Speeding cars, bears wearing socks, playing as if your coat was on fire – so many images we will never forget. He told us there were many secrets hidden in the piece, and that, if we kept looking, we would find more and more of them for years to come.

Zoltán Kodály

Kodály was the son of a station master. When he was a youngster, his father used to take him along on train rides to different parts of Hungary. This is how he got to know his country's folk music. He spent a lot of time at the station in his home town listening to migrant peasants humming folk songs while waiting for their trains. Afterwards, he would run home and try to recreate them on the piano. Later in life, he travelled through Hungary again, this time together with fellow composer Béla Bartók, in order to collect hundreds of folk songs – songs that can be heard in his Cello Sonata. Displaying a variety of Hungarian folk music and gypsy tunes, the Sonata for Solo Cello feels like going on a train journey through the vast landscapes and rustic villages of the Hungarian countryside. Kodály invented a very rich colour palette for the cello: we hear bagpipes, cimbaloms, guitars and gypsy bands.

Ambiguity

Kodály's music is very profound, it has a certain depth. Even though it sounds happy at times, a shadow often lurks underneath. The Cello Sonata includes one of the composer's frequently used scales: the double harmonic major scale. This scale contains a minor as well as a major third, thus evoking mixed feelings. It is often used in folk music. George Enescu described it as 'sadness, even in the midst of happiness'. Ravel made use of the ambiguity created by alternating between major and minor in his music as well. It is in fact the essence of his Sonata for Violin and Cello.

Jardin Musical

I'm very thankful that I was able to work on this project with two very special musicians: Julien Brocal and Rosanne Philippens.

Julien and I got to know each other while studying at Queen Elisabeth Music Chapel. The first time we played together was late at night, when I was practising in the old building of the chapel. I heard a piano in the distance and went to check who could still be practising at that hour. I didn't see anyone, as it was completely dark but for a tiny

light at the piano in the middle of the big hall. Julien said: 'Go, get your cello, let's play some music.' We have played together ever since.

Rosanne and I met when we were both 16. She is a violinist and one of a kind. Her playing is very spontaneous and in the moment. Every time we play together as a duo, it's a bit different. We know each other's musicianship so well, we can almost read each other's thoughts. That's what makes our playing together so special.

We recorded this album in a very special place, created by Julien: the Jardin Musical. It is a meeting place for various artists, and its lively and inspiring atmosphere greatly influenced our recording sessions. These were done as live recordings for an audience of artists and friends, and a big part of this album includes those live moments, thanks to the help of our incredible sound engineer, Étienne Collard.

Lidy Blijdorp

Al heel lang ben ik verliefd op Ravel's muziek. Als ik ernaar luister kom ik meteen in een andere wereld terecht. Zoveel kleuren en fantasie – en tegelijkertijd een diep gevoel voor structuur. Dat maakt het zo magisch.

Omdat Ravel niet veel voor cello heeft geschreven, heb ik een paar van zijn orkestwerken gearrangeerd voor cello en piano. *Lever du jour* (Zonsopgang) uit *Daphnis et Chloé* en twee delen uit de *Rapsodie espagnole*. *Lever du jour* zit vol klanken uit de natuur. Je hoort de vogels wakker worden, het geruis van een ochtendbriesje, het druppelen van de dauw. De *Rapsodie espagnole* is geïnspireerd door volksmuziek. Ravel heeft altijd een voorliefde gehad voor de Spaanse folklore. Hij is geboren in het Baskenland, dichtbij de Spaanse grens. Toen hij klein was zong zijn moeder altijd Spaanse guajiras voor hem en zijn broertje, voor het slapengaan. Deze volksliedjes klinken door in zijn *Rapsodie espagnole*.

Onze grote inspiratie: Anner Bylisma

Ook in het Duo voor viool en cello van Ravel zitten volksmuziek invloeden. Het is al een tijd geleden dat Rosanne en ik dit stuk voor het eerst speelden. Rosanne studeerde destijds bij Vera Beths, die ons voorstelde om het stuk voor te spelen voor haar man, Anner Bylisma. Zijn lessen waren onvergetelijk. Soms vertelde hij ons een heel lang en enerverend verhaal (meestal onder het genot van een kopje thee), en daarna snapten we ineens hoe we een bepaalde noot moesten spelen. Over de laatste noot van het 1e deel bijvoorbeeld suggereerde hij onze strijkstokken te beschouwen als wietjes van een vliegtuig, die heel voorzichtig voor het landen alvast de grond aanraakten. Het klopte allemaal precies. Voorbijrazende auto's, beren op sokken, spelen alsof je jas in brand staat.. beelden die we nooit zullen vergeten. Hij vertelde ons dat er veel geheimen in het stuk verborgen zaten, en dat we er steeds meer zouden ontdekken, als we maar bleven zoeken.

Zoltán Kodály

Kodály was de zoon van een stationschef. Toen hij klein was nam zijn vader hem vaak mee met de trein naar verschillende delen van Hongarije. Zo leerde hij al snel de volksmuziek van zijn land kennen. Hij bracht veel tijd door op het station om te luisteren naar rondreizende landarbeiders die volksliedjes neuriëden terwijl ze op hun trein wachtten. Daarna rende hij naar huis om de liedjes op de piano uit te proberen. Later reisde hij weer Hongarije af, samen met zijn collega Béla Bartók, om honderden volksliedjes te verzamelen – liedjes die terug te horen zijn in zijn cello solo sonate. Deze sonate doet me denken aan een treinreis door Hongarije, langs wijde landschappen en eeuwenoude dorpjes, met een variëteit aan Hongaarse volksmuziek en zigeunerklanken. Kodály heeft een rijk kleurenpalet ontdekt voor de cello. We horen doedelzakken, fluitjes, cymbaloms en gitaren langskomen.

Ambigüiteit

Kodály's muziek heeft een speciale diepte. Hoewel het soms vrolijk klinkt voelt het alsof er vaak een schaduw onder zit? In de cello sonate gebruikt hij een zigeundertonladder die vaak terugkomt: de *Hongaarse majeure toonladder*. In deze toonladder zit zowel een mineur- als een majeure tert, waardoor de luisteraar gemengde gevoelens krijgt. Dit komt vaak voor in volksmuziek. George Enescu omschreef het als: 'weemoed, zelfs temidden van geluk'. In Ravel's muziek zit vaak ook deze ambigüiteit, het verschuiven tussen majeure en mineur. Dit is zelfs de essentie van zijn Duo voor viool en cello.

Jardin Musical

Ik ben ontzettend dankbaar dat ik voor dit project met twee hele bijzondere musici heb kunnen samenwerken: Julien Brocal en Rosanne Philippens.

Julien en ik leerden elkaar kennen op de Queen Elisabeth Music Chapel. De eerste keer dat we samenspeelden was op een avond toen ik aan het studeren was in de oude gebouw van de Chapel. Ik hoorde een piano in de verte en ging kijken wie het nog zou

kunnen zijn, zo laat op de avond. Ik zag niemand want het was helemaal donker in de zaal, er brandde alleen een heel klein lichtje bij de piano. Julien zei: 'Ga je cello halen, laten we muziek maken.' Sindsdien spelen we samen.

Rosanne en ik leerden elkaar kennen toen we 16 waren. Er bestaat maar één violiste als Rosanne. Haar spel is heel spontaan en in het moment. Elke keer als we het duo spelen, is het weer een beetje anders. We kennen elkaars muziek zo goed dat we bijna elkaars gedachten kunnen lezen. Dat maakt het zo bijzonder om samen te spelen.

We hebben deze cd opgenomen op een heel inspirerende plek: De Jardin Musical, een creatie? van Julien. Het is een plaats waar verschillende artiesten elkaar ontmoeten. De levendige sfeer had een geweldige invloed op onze opname sessies. We hebben een aantal live opnames gemaakt met een publiek van artiesten en vrienden. Een groot deel van deze cd bestaat uit deze live momenten. Met dank aan onze fantastische geluidstechnicus: Étienne Collard.

Lidy Blijdorp

Ich schwärme schon lange für Ravel's Musik. Wenn ich sie höre, entschwebe ich in eine andere Welt. Sie ist sehr farbenfroh und fantasievoll und gleichzeitig ausgesprochen raffiniert strukturiert. Das macht ihre ungeheure Magie aus.

Da Ravel nicht viel Cellomusik komponiert hat, entschied ich mich, zwei seiner Orchesterwerke für Cello und Klavier zu transkribieren: *Lever du jour* („Tagesanbruch“) aus *Daphnis et Chloé* und zwei Sätze aus der *Rapsodie espagnole*. *Lever du jour* steckt voller Naturgeräusche. Man hört, wie die Vögel erwachen, das Schilf raschelt und Tautropfen fallen. Die *Rapsodie espagnole* ist von Volksmusik inspiriert. Ravel wurde im Baskenland nahe der spanischen Grenze geboren und fühlte sich Spanien und dem Volkstum dieses Landes immer besonders verbunden. Als er ein kleiner Junge war, sang seine Mutter ihm und seinen Brüdern vor dem Zubettgehen immer spanische *guajiras* vor. Diese Lieder sind es, die seine *Rapsodie espagnole* prägen.

Unsere Inspiration: Anner Bylma

Einflüsse spanischer Volksmusik durchziehen auch die Sonate für Violine und Cello, die Ravel komponierte. Rosanne und ich haben dieses Stück vor vielen Jahren zum ersten Mal gespielt. Damals studierte Rosanne bei Vera Beth, die uns riet, es ihrem Mann Anner Bylma vorzuspielen. Seine Lektionen waren richtig einprägsam. Oft erzählte er uns eine lange und aufregende Geschichte (normalerweise bei einer Tasse Tee), um uns vor Augen zu führen, wie wir einzelne Töne spielen sollten. Für die letzte Note des ersten Satzes riet er uns zum Beispiel, unsere Bögen so vorsichtig und sanft aufzusetzen wie die Räder eines Flugzeugs bei der Landung. Rasende Autos, Bären in Strümpfen, Spielen, als würde man einen brennenden Mantel tragen – all diese Bilder werden wir nie vergessen. Anner sagte uns, dass dieses Stück viele Geheimnisse birgt, von denen wir auch nach Jahren immer noch mehr entdecken würden.

Zoltán Kodály

Kodály war der Sohn eines Bahnhofsvorstehers. In seiner Jugend nahm sein Vater ihn auf Zugreisen durch die verschiedenen Gebiete Ungarns mit. So lernte er die Volksmusik seines Landes kennen. Er verbrachte viel Zeit am Bahnhof seines Heimatorts, wo umherziehende Landarbeiter Volkslieder summten, während sie auf ihren Zug warteten. Im Anschluss lief er immer nach Hause und versuchte, die Lieder auf dem Klavier nachzuspielen. Als er älter war, reiste er erneut durch Ungarn – diesmal mit seinem Komponistengefährten Béla Bartók, mit dem er eine umfassende Volksliedsammlung zusammentragen wollte. Diese Lieder klingen in seiner Cellosonate an. Die Sonate für Cello solo präsentiert unterschiedlichste ungarische Volksmelodien und Zigeunerweisen, sodass man den Eindruck hat, man würde im Zug durch die weiten Landschaften und die rustikalen Dörfer Ungarns reisen. Kodály erfand eine ausgesprochen satte Farbpalette für das Cello: Man hört Dudelsäcke, Zimbeln, Gitarren und musizierende Zigeunergruppen.

Ambiguität

Kodálys Musik ist sehr durchdacht, sie wirkt tiefgründig. Auch wenn sie manchmal fröhlich klingt, schwingt doch oft eine unterschwellige Bedrohung mit. In der Cellosonate kommt eine der bevorzugten Tonleitern des Komponisten vor: die „Zigeuner-Dur“-Tonleiter. Sie enthält eine kleine und eine große Terz, die gemischte Gefühle erzeugen. In der Volksmusik wird sie häufig gebraucht. George Enescu sprach in diesem Zusammenhang von „Schwermut selbst bei größter Heiterkeit“. Auch Ravel machte sich in seiner Musik die Ambiguität zunutze, die durch den Wechsel von Dur und Moll entsteht. Im Grunde bildet sie den Kern seiner Sonate für Violine und Cello.

Jardin Musical

Ich bin sehr dankbar, dass ich dieses Projekt mit zwei ganz besonderen Musikern verwirklichen durfte: Julien Brocal und Rosanne Philippons.

Julien und ich lernten uns als Studenten an der Königin-Elisabeth-Musikkapelle kennen. Unsere erste musikalische Begegnung fand eines späten Abends statt, als ich im alten Teil der Kapelle übte. Ich hörte von irgendwoher ein Klavier und wollte nachsehen, wer da so spät noch spielte. Allerdings konnte ich niemanden erkennen, weil es bis auf ein winziges Licht am Klavier mitten im Saal stockdunkel war. Da forderte Julien mich auf: „Los, hol dein Cello und dann lass uns was spielen.“ Seitdem machen wir zusammen Musik.

Rosanne und ich lernten uns kennen, als wir beide 16 waren. Sie ist Geigerin und ein Unikat. Ihre Art zu spielen ist sehr spontan und auf den Moment konzentriert. Wenn wir als Duo musizieren, ist es jedes Mal anders. Wir kennen uns als Interpretinnen so gut, dass wir beinahe unsere Gedanken lesen können. Das macht unser gemeinsames Spiel so besonders.

Wir haben dieses Album an einem ganz besonderen Ort aufgenommen, den Julien erschaffen hat: im Jardin Musical, einer Begegnungsstätte für Kunstschaffende aller Art. Wir spielten dort vor einem Publikum aus Künstlern und Freunden in einer quirligen und inspirierenden Atmosphäre, die unser wunderbarer Toningenieur Étienne Collard in seinen Mitschnitten so eingefangen hat, dass das ganze Album davon profitiert.

Lidy Blijdorp

Übersetzung: Stefanie Schlatt

Jardin Musical is an artistic ecosystem reflecting the spirit of permaculture, to foster the transmission of a deep awareness of our connection with nature by curating a wide range of activities: concerts, recordings, residences and retreats within an independent label.

Lidy plays the cello of Anner Bylsma by Celeste Farotti, Milan (c.1900–1910), on loan from the Dutch Musical Instruments Foundation.

Rosanne plays a 'Barrere' Stradivarius, on loan from the Stichting Elise Mathilde Fonds and Coen van Beuningen.

Julien plays a Yamaha S400B piano.

Executive producer for RUBICON: Matthew Cosgrove

Recording producer & Engineer: Étienne Collard

Venue: Jardin Musical at Sainte-Catherine, Brussels

Dates: 14–17 October 2019

Publisher: Universal Edition (Kodály)

Photography: © Isabelle Français

Design: Paul Marc Mitchell for WLP Ltd

www.lidyblijdorp.com

© 2020 Rubicon Classics Ltd

